

V p 1

DIXERAT ORATIONISQUE CURSUM prosa prima libri quinti. Intendit¹ auctor in hoc libro solvere¹ quaedam dubitabilia² suam determinationem de fato et providentia consequentia. Si enim omnia sint³ provisa, ita quod nichil eveniat praeter ordinem providentiae, videtur quod nichil casualiter eveniat, quia casus importat inopinatum eventum. Item, cum dictum sit supra, quod omnia disponuntur secundum seriem fatalem⁴ necessitatis, ista autem, quorum est liberum arbitrium, necessitatem excludunt, videtur, quod si ponantur providentia et fatum, quod omnino excludatur liberum arbitrium. Unde dividitur liber iste in duas partes, in quarum prima inquirat, utrum casus sit; in secunda inquirat, utrum sit liberum arbitrium prosa secunda ibi ANIMADVERTO, INQUAM. Prima dividitur in quatuor partes, in quarum prima inquirat Boetius, quid sit casus. In secunda Philosophia se excusat ab eius determinatione ibi (7) TUM ILLA: FESTINO. Tertio Boetius excusationem eius removet ibi (13) NE ID, INQUAM. Quarto Philosophia determinat de casu ibi (17) TUM ILLA: MOREM, INQUIT. Circa primum sic procedit, quia primo habitum Philosophiae post praedictam exhortationem ostendit dicens (1) DIXERAT

1 intendit auctor (auctor om. J) in hoc libro (libro om. RD) solvere OJRD in libro hoc (hoc libro P) intendit auctor solvere PPeG / 2 dubitabilia ORD dubitabilia J dubicia P dubitativa Pe subicamia (?) G / 3 sint OJDPe sunt RPG / 4 fatal! ORDPe fatalem J fatalis PG

scilicet Philosophia, quasi diceret, finitis praemissis ab exhortatione
 quieverat VERTEBATQUE CURSUM ORATIONIS AD TRACTANDA QUaedam ALIA ATQUE
 EXPEDIENDA quia iam videtur expediuisse quod ad consolationem Boetii
 spectat et ita terminasse principalem huius libri intentionem. Secundo,
 cum dicit (2) TUM EGO proponit Boetius quaestionem de casu et circa hoc
 tria facit. Primo enim volens ostendere se auditorem benivolum exhor-
 tationem Philosophiae praemissam commendat dicens (2) TUM EGO scilicet
 Boetius INQUAM: RECTA QUIDEM EST o Philosophia EXHORTATIO TUA ET PRO-
 SUS AUCTORITATE DIGNISSIMA. Secundo, cum dicit (4) SED QUOD⁵ TU comme-
 morat⁶ difficultatem quaestionis de providentia, ut se auditorem
 attentum ostendat, dicens SED QUOD TU o Philosophia DIXISTI DUDUM
 libro quarto prosa sexta QUaESTIONEM DE PROVIDENTIA IMPLICATAM ESSE
 PLURIBUS ALIIS scilicet quaestionibus RE EXPERIOR. Tertio⁷, cum dicit
 (6) QUAERO ENIM⁸ velut⁹ sumpta occasione ex difficultate, quam expertus
 est in quaestione de providentia, proponit quaestionem de casu dicens⁸
 QUAERO ENIM AN ARBITRARE id est arbitraris CASUM ESSE ALIQUID OMNINO
 scilicet in rerum natura; et hoc spectat ad quaestionem an est ET QUIDNAM
 ESSE id est dato, quod sit aliquid in rerum natura, quaero quid sit quod
 scitur per diffinitionem. Deinde cum dicit (7) TUM ILLA: FESTINO
 excusat se Philosophia a solutione istarum quaestionum de casu, unde
 dicit TUM ISTA scilicet Philosophia INQUIT: FESTINO ABSOLVERE id est
 perficere DEBITUM PROMISSIONIS scilicet quam feci libro quarto, prosa

5 quid J / 6 commemorat OJR memorat D commendat PPeG / 7 secundo PPeG /
 8 velut sumpta . . . quasi de casu dicens RD om. OJPPeG

secunda. Et quasi exponens, quae fuerit promissio, subdit ET pro id est
 APERIRE TIBI VIAM QUA PATRIAM id est ad patriam REVEHARIS. Patriam
 vocat beatitudinem, quam invenire per cognitionem¹⁰ docuit supra libro
 quarto, prosa secunda. Via autem, per quam homo pervenit ad ipsam in re
 consequendam, sunt virtutes animi, de quibus intendebat Boetius agere,
 non quidem in hoc libro sed in ultimis libris musicae, agendo¹¹ de
 musica humana, ut patet ex hiis quae dicit in principio eiusdem libri
 musicae capitulo secundo;¹⁰ sed non complevit intentionem, scilicet a
 rege Theodorico morte praeventus. (9) HAEC AUTEM scilicet quae tu quaeris
 de casu ETSI id est quamvis COGNITU PERUTILIA id est valde utilia
 TAMEN PAULISPER AVERSA SUNT A NOSTRO PROPOSITO non autem sunt totaliter
 aversa eo, quod aliquantulum dilucidant¹² praemissa, quae ad nostram prin-
 cipalem intentionem spectant VERENDUMQUE EST, NE FATIGATUS DEVIIS id
 est quaestionibus non multum necessariis SUFFICERE NON POSSIS AD EMETIEN-
 DUM ITER RECTUM. Deinde cum dicit (13) NE ILLUD, INQUAM Boetius excusa-
 tionem Philosophiae removet et primo ex parte sua dicens NE ILLUD,
 INQUAM o Philosophia PRORSUS VEREARE id est verearis illud. NAM FUERIT
 MIHI LOCO QUIETIS AGNOSCERE EA, QUIBUS MAXIME DELECTOR; secundo, ex parte
 Philosophiae dicens (15) SIMUL scilicet cum hoc, quod dixi, est¹³ alia
 causa CUM OMNE LATUS DISPUTATIONIS TUAE id est tota series tuae disputationis

10 cognicionem diuine lucis R / 11 agendo de musica humana ut patet ex
 hiis que dicit in principio eiusdem libri musicae capitulo secundo RP
 (eiusdem om.; libro D) D agendo de musica humana ut patet in libro musicae
 sue PeG om. OJ / 12 dilucidant D delucidant OJ elucidant RPPeG / 13 in J /

CONSTITERIT INDUBITATA FIDE, NICHIL AMBIGATUR DE SEQUENTIBUS si enim
 consequentia sint dubia, necesse est et ea ex quibus sequuntur ^ufacillare.
 Deinde cum dicit (17) TUM ILLA MOREM determinat Philosophia de casu
 solvendo ^upræmissas quæstiones. Et circa hoc duo facit. Primo enim
 solvit ^uquæstionem primam, scilicet an casus sit. Secundo ex hoc deducit
 solutionem ^uquæstionis secundæ, scilicet qua ^uquæritur quid est casus ibi
 (53) LICET ERGO. Circa primum sciendum, quod, quamvis ^uquæstio si est
 sit ^uprævia ad quæstionem quid est, secundum quod quæstio quid
 est ^uquærit de eo quod quid est rei eo, quod quidditas rei nulli convenit
 nisi enti, tamen, secundum¹³ quod quærit¹³ de eo quod quid est nominis,
 non est prima sed magis consequens¹⁴ eo, quod quid est nominis est prima
 cognitio; et ideo ex eo, quod quid est nominis oportet inquirere de aliquo
 si est et propter hoc acquirendum de casu utrum sit ^uvel non, accipit
 Philosophia quid est quod significatur¹⁵ per nomen. Et circa hoc duo
 facit. Primo enim ex eo, quod significatur per nomen secundum opinionem
 quorundam philosophorum antiquorum, ostendit casum non esse; secundo ex
 eo, quod significatur per nomen secundum Aristotilem et ^uveritatem, concedit
 casum ibi (32) QUID IGITUR, INQUAM? Prima ^udividitur in duo. Primo enim
 ponit illud, quod significatur per nomen casus secundum opinionem quorun-
 dam, negando casum illo¹⁶ modo esse. Secundo adducit ad hoc probationem
 ibi (23) QUIS ENIM COHERCENTE. Dicit ergo primo (17) TUM ILLA scilicet

13 querit secundum quod J / 14 conveniens J / 15 fingitur J /
 16 illo R isto D ullo J secundo O primo PPeG /

Philosophia INQUIT MOREM GERAM TIBI¹⁷ id est condescendam vel
 conformabo me voluntati tuae SIMULQUE SIC ORSA EST id est sic inceptit
 SI QUIDEM QUIS id est aliquis DIFFINIAT scilicet exprimendol¹⁸ quod
 quid est nominis CASUM ESSE EVENTUM PRODUCTUM MOTU TEMERARIO id est
 improvise NULLAQUE CONNEXIONE¹⁹ CAUSARUM, CONFIRMO CASUM OMNINO NICHIL
 ESSE ET DECERNO VOCEM PRORSUS INANEM PRAETER SIGNIFICATIONEM REI SUBIECTAE
 id est quia nichil rei subest tali significationi et ideo vox inanis
 sicut et chimaera. Deinde cum dicit (23) QUIS ENIM probat duplici
 ratione casum acceptum secundum significationem praedictam nichil esse.
 Et sumitur prima ratio ex hoc, quod casus dicitur temerarius eventus et
 formatur sic. Ubi²⁰ omnia sunt provisa, nichil est temerarium, sed
 omnia quae sunt provisa sunt a Deo, ut patet²⁰ ex dictis supra libro
 quarto, prosa sexta. Ergo inter ea quae sunt nichil est temerarium.²¹
 Sed quod est casuale est temerarium. Ergo inter ea quae sunt nichil est²¹
 casuale. Istam rationem breviter tangit dicens QUIS ENIM LOCUS ULLUS
 RELIQUUS POTEST ESSE TEMERITATI²² DEO COHERCENTE CUNCTA IN ORDINEM
 scilicet provisum²² quasi diceret nullus. Secundam rationem ponit ibi
 (24) NAM NICHIL et sumitur ex eo, quod dicitur casum evenire sine causa,
 et formatur sic: quia ex nichilo nichil est, sed²³ quod ex nulla causa
 est est²⁴ ex nichilo, ergo quod ex nulla causa est²⁴ nichil est.²³ Sed²⁵ casus
 ponitur huiusmodi ut ex dictis patet, ergo casus nichil est.²⁵ Istius

17 tibi PPeG om. OJRD / 18 exprimat PPeG / 19 nullaue connexione ORD
 nullamque connexione J nullam connexionem PPeG / 20 ubi omnia . . . ut
 patet ORD (nichil est temerarium . . . provisa post provisa² iteravit J) J
 ubi omnia que sunt a deo sunt provisa ut patet P ubi omnia ut patet PeG /
 21 temerarium . . . nichil est ORP om. J sed quod est casuale est temer-
 arium om. PeGD / 22 temerarius cuncta in ordinem cohercente deo scilicet pro-
 visus PPeG / 23 sed quod . . . nichil est om. G / 24 est ex nichilo . . .
 causa est om. R / 25 sed casus . . . nichil est om. P /

rationis primo ponit maiorem et ipsam declarat dicens²⁶ (24) NAM
 VERA SENTENTIA EST,²⁷ CUI NEMO IMMOQUAM VETERUM REFRAGATUS EST id est
 contra dixit vel repugnavit scilicet EX NICHILLO NICHIL EXISTERE.
 Est autem hic advertendum, quod ista propositio potest duplicem habere
 intellectum eo, quod per hanc praepositionem 'ex' potest intelligi sola
 habitudo ad causam materialem. Et licet sic²⁸ sit vera in comparatione
 ad quamcumque causam particularem, quae necessario in²⁹ sua actione
 praesupponit²⁹ subiectum, tamen in comparatione ad causam universalem,
 quae est causa totius entis, non est vera. Unde dicimus Deum ex nichilo
 creasse omnia, sed antiqui de isto modo productionis non loquebantur
 sed tantum de primo modo. Alio³⁰ modo potest intelligi, quod per hanc
 praepositionem 'ex'³⁰ importetur habitudo non³¹ tantum ad causam materialem
 sed ad efficientem, et sic potest adhuc propositio³² accipi sub duplici³³
 sensu: uno modo³¹ secundum quod aequipollet isti affirmativae: omne quod
 est ex aliquo est, et sic habet instantiam in Deo, qui non est ex aliquo
 materiali³⁴ vel efficienti;³⁴ alio modo ut sit eadem cum ista negativa:
 non est aliquid quod sit ex nichilo, et sic est vera de Deo, quia,
 licet Deus non sit de aliquo, non tamen est ex nichilo, quia sic signi-
 ficaretur habere ordinem naturae vel durationis ad nichil, quod non est
 verum. Ne igitur secundum³⁵ priorem sensum aliquis³⁶ contra istam pro-
 positionem inferat³⁷ aliam de Deo,³⁸ ostendit quomodo antiqui istam³⁹ proposi-
 tionem intellexerunt³⁷ dicens (26) QUAMQUAM ILLI scilicet antiqui³⁹ intel-
 lexerunt⁴⁰ ID scilicet ex nichilo nichil existere NON DE OPERANTE

26 ipsam declaratans PPeG / 27 est om. PPeG / 28 sic om. PPeG / 29 in acci-
 onem supponit PeG suam accionem supponit P / 30 alio modo per hanc pre-
 positionem ex (et G) potest intelligi quod per hanc prepositionem ex PPeG /
 31 non tantum . . . sensu uno modo om. OJ / 32 prepositio DG / 33 quadru-
 plici R / 34 materiali vel efficienti om. OJ / 35 circa PeG / 36 aliquis
 om. P / 37 inferat . . . intellexerunt om. OJP / 38 de eo PeG / 39 istam
 propositionem . . . scilicet antiqui om. PeG / 40 intellexerunt om. RD /

PRINCIPIO id est de Deo⁴¹ creatore SED DE MATERIALI SUBIECTO id est de tota natura⁴² fundata⁴³ in materia. Unde et se ipsum exponens dicit HOC EST OMNIUM RATIONUM DE NATURA QUASI QUODDAM FUNDAMENTUM IECERINT figuratiue et secundum similitudinem loquitur⁴⁴ uocans principium scientiæ⁴⁵ fundamentum, quia,⁴⁶ sicut fundamentum est⁴⁶ stabilissimum et principium cui totum innititur ædificium, sic et principium respectu scientiæ. Secundo cum dicit (29) AT SI NULLIS^{47,48} ponit minorem rationis dicens AT SI⁴⁸ ALIQUID ORIATUR EX NULLIS CAUSIS, ID⁴⁹ VIDEBITUR⁵⁰ ORTUM DE NICHILLO⁵¹ ESSE. Tertio concludit suum intentum dicens (30) QUOD SI HOC FIERI NEQUIT scilicet ut aliquid oriatur ex nichilo NEG POSSIBILE EST⁵² CASUM ESSE HUIUSMODI QUALEM PAULO ANTE DIFFINIVIMUS scilicet quod sit eventus sine aliqua connexion⁵³ causarum. Huic rationi videbitur forte alicui sic obuiari⁵⁴ posse, quia intentio⁵⁵ antiquorum ponentium ex nichilo nichil fieri erat de causa materiali tantum. Unde et Aristoteles sub hac intentione propositionem istam inducit in primo physicorum pertractando opinionem Anaxagoræ. Sed, cum dicitur⁵⁶ casum esse sine connexion⁵⁶ causarum, intelligitur de causa efficiente et finali⁵⁷ non de materiali et ita, quamvis casus careat efficiente et⁵⁷ fine, non⁵⁸ tamen materia,⁵⁸ et ideo non sequitur, quod sit nichil⁵⁹ vel⁵⁹ de nichilo. Et est hic dicendum, quod negari⁶⁰ non potest, quin aliquorum

41 deo om. F / 42 tota natura] creata D / 43 non fundata D / 44 loquitur om. D / 45 sentencie FeG / 46 quia . . . est om. P / 47 nullis om. FeG / 48 nullis . . . at si om. F / 49 idem PFeG / 50 videbitur RD videtur OJPFEG / 51 nullo OJ / 52 possibile est OJRD om. P est impossibile FeG / 53 commixtione R connexitate O / 54 obici R obviare DG / 55 in templo J / 56 habet P habent FeG / 57 finali . . . efficiente et om. RP / 58 non autem de materiali H / 59 vel om. RDG / 60 negari om. FeG /

philosophorum antiquorum⁶¹ intentio fuerit solum de causa materiali, quando⁶² dicebant ex nichilo nichil fieri, praesertim cum per philosophum in primo Metaphysicae pateat, quod multi ignorabant causam efficientem et per consequens finalem. Tamen, et si⁶³ sic accipiatur, nichilominus stabit ratio sic, quia cum destructo primo in aliquo genere impossibile⁶⁴ sit aliquid aliorum remanere,⁶⁴ ut patet per philosophum in⁶⁵ secundo Methaphysicae.⁶⁵ Primum autem in genere causarum, saltem in movendo, est^{66,67} causa finalis; primum vero in essendo⁶⁶ est⁶⁸ causa efficiens; et ideo istis causis sublati non remanebunt aliae. Si igitur casus non habet efficientem causam nec finalem, igitur nullam et ita erit de nichilo. Verum Boetius utitur ista propositione (ex nichilo nichil est) non solum referendo hoc ad causam materialem sed etiam ad efficientem, quemadmodum nobiliorum philosophorum erat intentio. Unde Plato in secundo Timaei dicit, nichil fit cuius ortum causa legitima non praecessit, intendens⁶⁹ non de causa materiali sed de efficiente. Item Tullius libro de divinatione hoc utitur tanquam principio dicens: non enim fieri aliquid potest, quod non aliqua causa efficiens praecesserit. Deinde cum dicit (32) QUID⁷⁰ IGITUR, INQUAM ex significato nominis casus secundum Aristotelem et veritatem docet casum esse. Et circa hoc duo facit. Primo enim retractat⁷¹ Boetius quaestionem de casu an sit aliquid. Secundo Philosophia⁷² solvit eam ibi (35) ARISTOTELES. Querit ergo Boetius dicens QUID IGITUR, INQUAM scilicet dicendum est de casu NICHILNE EST QUOD QUEAT IURE APPELLARI VEL CASUS VEL FORTUITUM? (34) AN EST ALIQUID,

29838

*f 9948

*28A

Cf. de Fato 10, (20)-21

61 antiquorum om. R / 62 et quando FPeG / 63 si om. O / 64 impossibile . . . remanere] destruitur consequens et aliud illud P / 65 in quarto physicorum methaphysicorum R primo meth. Pe / 66 est . . . essendo om. P / 67 est] sit R / 68 sit R / 69 intendens om. P / 70 quis R / 71 retractat OJ tractat P recitat FeG iterat RD / 72 aristotiles PeG /

TAM ET SI id est quamvis LATEAT VULGUS, CUI ISTA VOCABULA CONVENIANT?

Nota quod indifferentem utitur hic nomine casus^u vel fortune⁷³ eo, quod eadem⁷⁴ est ratio utriusque, secundum quod⁷⁵ ~~f~~identur repugnare providentiae, nec propter aliud intendit hic de eis. Differunt tamen ab invicem sicut genus et species; unde Philosophus in secundo Physicorum dicit, quod casus est in pluribus⁷⁶ quam fortuna eo, quod fortuna solum est in hiis, quae⁷⁷ agunt per intellectum sed casus non⁷⁸ solum in hiis⁷⁸ sed⁷⁹ in aliis brutis et inanimatis⁷⁹ et in omnibus, in quibus est contingens, ut in paucioribus.⁸⁰ Deinde cum dicit (35) ARISTOTILES MEUS solvit^u ⁸¹ quaestionem et circa hoc duo facit. Primo enim docet istam quaestionem solutam ab Aristotile. Secundo ponit modum solutionis ibi (37) QUONAM, INQUAM? Dicit ergo solvendo quaestionem ARISTOTILES, INQUIT, MEUS scilicet quia studiis meis deditus ILLUD scilicet quod tu quaeris DEFINIVIT id est solvit IN PHYSICIS scilicet libro secundo ET BREVI RAZIONE ET PROPINQUA VERI quia non totam veritatem tradidit de casu, quia non docuit, quomodo eventus casualis cadit sub ordine providentiae. Deinde cum dicit (37) QUONAM, INQUAM docet⁸² per quem modum Aristoteles posuit⁸³ casum esse. Et primo ponit istum modum. Secundo ostendit differentiam eius ad modum prius positum ibi⁸⁴ (43) VERUM NON DE NICHILO. Circa primum sic procedit. Primo enim quaerit Boetius dicens (37) QUONAM, INQUAM, MODO?⁸² supple,⁸⁵ diffiniit^u illud Aristoteles.⁸⁵ Secundo

solucionis

73 fortune PPeG fortuna OJ fortuiti RD / 74 eadem om. PPeG / 75 quam J quem O / 76 pluribus D plus OJRPeG / 77 qui OJ / 78 non . . . hiis om. P / 79 sed in aliis brutis (scilicet in brutis R) et inanimatis OJRD et in aliis vel inanimatis et brutis PPeG / 80 non in paucioribus D / 81 solvit philosophia PPeG / 82 docet per . . . modo om. O / 83 docuit PPeG / 84 ibi] cum dicit R / 85 supple diffiniit illud Aristoteles OJ diffiniit supple casum ar. D diffinit aristoteles PeG supple diffinit ar. P /

respondet Philosophia (38) QUOTIENS, AIT scilicet Aristoteles ALIQUID GERITUR GRA^cTIA REI CUIUSPIAM ALIUDQUE⁸⁶ OBTINGIT QUIBUSDAM DE CAUSIS QUAM QUOD INTENDEBATUR, CASUS VOCATUR quod ut magis pateat subdit exemplum dicens (40) UT SI QUIS CAUSA COLENDI AGROS⁸⁷ FODIENS HUMUM INVENIAT PONDUS AURI DEFOSSI. (42) HOC IGITUR scilicet inventio auri CREDITUR⁸⁸ QUIDEM FORTUITU⁸⁹ ACCIDISSE. Deinde cum dicit (43) VERUM NON DE NICHILO ostendit quomodo iste modus ponendi casus differt a priori. Et circa hoc duo facit. Primo enim ostendit, quod iste modus non ponit esse de nichilo sicut primus, quia iste modus dat casui⁹⁰ causam. Secundo docet,⁹¹ quod, licet casus habeat causam,⁹² non tamen habet causam per se sed per accidens ibi (47) HAEC SUNT IGITUR. Dicit ergo primo (43) VERUM NON DE NICHILO scilicet est eventus casualis sicut dicebat modus primus. Et hoc probat, quia habet causam, unde dicit NAM PROPRIAS HABET CAUSAS scilicet eventus casualis^u vel fortuitus^u QUARUM CONCURSUS INOPINATUS ATQUE IMPROVISUS scilicet ab ipso, qui aliquid gerit^u vel facit causa alterius rei VIDETUR OPERATUS⁹³ CASUM. Et istud manifestat in exemplo praemisso dicens (45) NAM NISI CULTOR AGRI HUMUM FODERET quae quidem fossio est sicut una causa inventionis auri ET NISI DEPOSITOR EO LOCO OBRUISSET PECUNIAM SUAM quae est alia causa concurrrens in fossione AURUM NON ESSET INVENTUM. Deinde cum dicit (47) HAEC IGITUR SUNT FORTUITI ostendit, quod, licet casus habeat causam, non tamen habet per se

86 atque P / 87 agri D / 88 dicitur P / 89 quidem fortuito OJRD
 fortuito P fortuito PeG / 90 casui om. P / 91 docet om. R /
 92 causam rei Q / 93 operari D /

causam. Ubi advertendum, quod causa efficiens non agit nisi in quantum
 movetur a fine. Finis autem non movet nisi secundum quod est in inten-
 tione et ideo respectu illius effectus, qui est in intentione, est
 efficiens causa per se. Unde si quid in actione contingat, quod non
 fuit in intentione agentis illius, erit causa per accidens et non
 per se. Dicit ergo HAEC Igitur sunt causae fortuiti compendii id est il-
 lius, quod in fortuna utiliter et faciliter profertur, cuiusmodi est in-
 ventio thesauri QUOD scilicet fortuitum compendium PROVENIT EX OBVIIS
 ET CONFLUENTIBUS SIBI CAUSIS scilicet accidentalibus non ex inten-
 tione gerentis. Et hoc manifestat, scilicet quod non ex intentione
 gerentis, subdens (50) NEQUE ENIM INTENDIT scilicet ille QUI VEL AURUM
 OBRUIT VEL QUI AGRUM EXERCUIT, UT EA PECUNIA REPERIRETUR; SED UTI DIXI
 scilicet praeter intentionem gerentis CONVENIT id est contingit
 HUNC FODISSE QUO ISTE OBRUIT ATQUE CONCURRIT scilicet duplex causa
 accidentalis et ita profertur eventus fortuitus. Deinde cum dicit (53)
 LICET Igitur diffinire solvit secundam questionem supra positam, qua
 quaerebatur: quid est casus, diffinitionem casus concludendo ex prae-
 dictis et circa hoc duo facit. Primo enim ponit diffinitionem casus.
 Secundo ostendit eius habitudinem ad providentiam ibi (55) CONCURRERE.
 Dicit ergo concludens diffinitionem casus (53) LICET ERGO DIFFINIRE id est
 diffiniendo dicere CASUM ESSE EVENTUM INOPINATUM per quod excluditur
 effectus eveniens necessario vel frequenter, quia quod sic evenit non
 evenit inopinate EX CONFLUENTIBUS CAUSIS per quod excluditur casus primo

(EJ)
 INTENDIT

94 est om. PPeG / 95 quidem R / 96 contingit PPeG / 97 cause erit
 accidens PeG om. P / 98 ex obviis et confluentibus sibi (sibi om. R) RD
 ex confluentibus sibi Q ex confluentibus et obviis igitur J ex obviis et
 profluentibus sibi PeG ex profluentibus sibi P / 99 accidentibus PPeG /
 100 non tamen ex intencione agentis gerentis D / 101 et hoc manifestat...
 gerentis om. JR / 102 convenit id est contingit OJ contingit id est con-
 venit RD evenit id est convenit PPeG / 103 quod J quomodo PPeG / 104
 scilicet duplex causa accidentalis om. P / 105 duplex causa RPe dupliciter
 OJG vacat spat. novem litt. capax D / 106 diffinire ORD -ri J om. PPeG /
 107 secundam om. R / 108 diffinitionem casus . . . et OJ (casus om. R) RD
 om. PeG ex predictis concludendo P / 109 esse eventum] cum etiam R /

modo dictus, qui ponebatur produci nulla connexione causarum IN HIIS
 QUAE GERUNTUR OB¹¹⁰ ALIQUID EVENTUM¹¹⁰ per hoc a casu excluditur
 causalitas per se, ut patet ex dictis. Deinde cum dicit (55)
 CONCURRERE ostendit habitudinem casus ad providentiam et circa
 hoc duo facit. Primo enim docet, quomodo eventus casualis cadit
 sub ordine providentiae. Secundo hoc manifestat per similitudinem
 exempli¹¹¹ metro primo ibi (m 1) RUPIS ACHIMENIAE. Docet ergo
 primo,¹¹² quomodo casus cadit sub ordine providentiae. Dictum est
 enim in diffinitione casus, quia provenit ex causis confluentibus.¹¹³
 Quod autem causae confluant, provenit ex ordine providentiae, unde
 dicit (55) CAUSAS VERO CONCURRERE ATQUE CONFLUERE FACIT ORDO ILLE¹¹⁴
 scilicet fatalis procedens INEVITABILI CONNEXIONE scilicet causarum QUI
 DESCENDENS DE FONTE PROVIDENTIAE CUNCTA DISPONIT TEMPORIBUS LOCISQUE SUIS.

[V m l]

RUPIS ACHIMENIAE metrum primum libri quinti,¹ quod est elegiacum,
 de quo dictum est supra, libro primo, metro primo, in quo ostendit per
 similitudinem² exempli, quomodo eventus casualis se habet ad providentiam.
 Est autem exemplum tale, quod Tigris et Eufrates sunt duo fluyii ab eodem
 fonte procedentes divisim, unde, si iterum concurrunt, necesse est naves
 et alia,³ quae per ista flumina⁴ deferuntur,⁵ concurrere. Qui quidem

110 ob aliquid eventum] ob aliquid aliud eventum J ob aliquid aliud OD
 ob aliquid R ad aliquid ostendit P ad aliquid etc. ostendit PeG. / 111
 exempli om. DP. / 112 primo om. FPeG. / 113 profluentibus FPeG. / 114
 ordo ille FPeG. ille ordo D iste ordo OJR. /

1 libri quinti om. R libri om. D / 2 per similitudinem]
 similitudine J / 3 talia FPeG. / 4 fluvia JP / 5 deferantur FPeG. /